

Az ELTE TTK Természetráji Múzeumának Biológiai és Paleontológiai Kiállítása, új intézményként, 2002 júniusában nyitotta meg kapuit. Az itt látható, a földtörténeti múlt és a jelen állatvilágának egységét bemutatni hivatott gyűjtemény azonban nem előzmények nélküli, hiszen az egyetemi múzeumok az oktató, kutató és ismeretterjesztő tevékenység hagyományos színterei. A mai Múzeum krt. 4/a-ban egykoron működött elődei közül elsőként említendő a neves zoológus, MARGÓ TIVADAR (1816-1896) által 1886-ban alapított és megszervezett Összehasonlító Bonczani Múzeum és Zoológiai Múzeum, amelyek az akkor újonnan elkészült Trefort-kerti Természetráji épület első emeletén kaptak helyet. Az intézmény mintájául a londoni Összehasonlító Bonctani Intézet és Múzeum szolgált.

A múzeumi termek hossza 31, szélessége 7, magassága pedig 11 méter volt, azaz méretük megegyezett az ugyanazon épület földszintjén berendezett Ásványtárával. Az Összehasonlító Bonczani Múzeumban 25000 kiállítási tárgy volt látható, köztük 500 csontváz, 800 koponya, valamint egy 150 darabból álló, viaszból készült fejlődéstani sorozat! A galéria szekrényei a nedves készítményeket őrizték. Minden egyes tárgy feliratokkal volt ellátva, és a Múzeum vásár- és ünnepnapokon 10 és 12 óra között nyitva állt a nagyközönség számára is. Szemtanúk szerint ez a Múzeum egyenrangú volt az igazán nagy európai gyűjteményekkel, így például a londoni Royal College of Surgeons kollekcója, a CUVIER-féle párizsi, illetve a MECKELÉS REICHERT által alapított berlini gyűjtemények álltak vele egy sorban. A hasonlóan gazdag zoológiai gyűjteményben 8000 állatfaj képviselőjét nézhették meg az érdeklődők, és közel 20000

kiállítási tárgy sorakozott a tárlókban. 1886. november 25-én az Állattani Tanszéket meglátogatta I. FERENC JÓZSEF, aki elismeréssel szólt a Múzeum szervezettségéről és színvonaláról!

Sajnos Budapest 1945-ös ostroma idején az értékes kollekción és a csodálatos bútorzat túlnyomórészt megsemmisült. Ami megmaradt belőle, az a lágymányosi üvegpiramisban látható, persze sok más azóta beszerzett vagy elkészített tárggyal együtt.

A Természetráji („A”) épület, a Biológiai-Paleontológiai Kiállítás elődeinek otthona

A Kiállításon látható ősmaradványok az Európában másodikként, 1882-ben alapított budapesti Óslénytani Tanszékről kerültek a Kar Természetráji Múzeumába. A Tanszék gyűjteményét annak első professzora, a fosszilis egysejtűek kutatójaként nemzetközi hírnevet szerzett HANTKEN MIKSA (1821-1893) alapozta meg. Ősmaradványok azonban korábban is kerültek az Egyetem birtokába. Az 1774 óta gyarapodó Ásványtár már a XVIII. század végén sok száz példányt őrzött, amelyek egy része MÁRIA ANNA főhercegnőnek a BORN IGNÁC lovag által rend-szerezett és katalogizált gyűjteményéből származott. A Varázsfuvola SARASTROJÁNAK alakjában megörökített emlékü BORN (1742-1791) által készített leltárban olvasható az első

említés a gyűjtemény talán legértékesebb darabjáról, a jura korú repülő hüllő (*Pterodactylus*) – koponya nélküli, ezért helytelenül ráknak vélt – csontvázáról.

A HANTKEN által létrehozott paleontológiai gyűjteményt általa vagy mások által adományozott, vásárlás és csere útján beszerzett, illetve a hallgatók által gyűjtött példányok alkották. Az egyesített Föld- és Óslénytani Intézet vezetőjeként követő KOCH ANTAL (1843-1927) 1893-ban több mint 7000 fossziliát vett át, amely gyűjteményt húsz évig tartó professzori működése alatt sikerült jelentősen gazdagítani. Az ősmaradványok a földtani és rétegtani gyűjteménnyel együtt a Természetráji épület egyik hatalmas termében voltak kiállítva.

Az Óslénytani Tanszék újbóli önállósodása 1913-ban annak költözködését a kollekción megosztását is jelentette, ami – a gyűjtemény fejlesztésére nagy hangsúlyt fektető LÖRENTHEY IMRE (1867-1917) tanszékvezető korai halálával együtt – hosszan tartó kedvezőtlen időszak kezdete volt. A II. világháború végéig PAPP KÁROLY (1873-1963) által vezetett, csak névleg létező Tanszék a korábbi töredékére zsugorodott területen vészelte át Budapest ostromát. A gyűjteményben nem tett nagyobb kárt a háború, az azt követő többszöri költözködésviszont igen. Különösen fájdalmas a leltárkönyvek egy részének elvesztése. A számottevő gyarapodás csak az 1970-es évek elején indult meg újra, a vásárlás, csere és ajándékozás útján szerzett példányok mellett a Budapesti Műszaki Egyetemen kidobásra ítélt, igen értékes —SCHAFARZIK-féle gyűjteménynek a megmentésével. A folyamatosan gyarapodó gyűjtemény modern leltározása a lágymányosi épületben kezdődött meg.

A kiállított tárgyakból:

- őssálatok maradványai, mai tengeri csigaházak,
- egésztest-készítmények (nedves készítmények, kitömött állatok),
- anatómiai preparátumok,
- állati és emberi csontvázak, koponyák,
- embertani mérőeszközök, ősi kőeszközök,
- anatómiai, biokémiai, élettani, mikrobiológiai stb. kutatási eszközök és műszerek,
- az oktatásban egykor használt fali táblák és képek, régi könyvek, híres tudósok munkái.

Nyitva tartás:

Kérjük, tájékozódjék telefonon!

Tárlatvezetések belépő:

(Csak előre bejelentett, max. 25 fős csoportoknak) Magyarul: 6000 Ft / kombinált: 10.000 Ft
Angolul: 10.000 Ft

Belépők:

Teljesárú: 500 Ft / kombinált: 800 Ft
Kedvezményes (diák, nyugdíjas): 300 Ft / kombinált: 500 Ft
Családi jegy: 1000 Ft / kombinált: 1500 Ft
Csoportos jegy (min. 10, max. 25 fő): 4000 Ft / kombinált: 5000 Ft
Kombinált jeggyel az Ásvány- és Kőzettár is megtekinthető.

Díjtalan a belépés:

- ELTE-s diákoknak és dolgozóknak,
- 6 éves kor alatt és 65 éves kor felett,
- mozgássérülteknek (+1 fő kísérő).

2019

Az ELTE TTK Természettajzi Múzeumának Biológiai-Őslénytani Kiállítása

szerepettel vár minden érdeklődőt!

Cím:

1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/c

Telefon: (+36-1) 372-2500/8329

(+36-1) 381-2208 Fax: (+36-1) 3812110

E-mail: info@muzeum.elte.hu, torokjul@elte.hu

szente@caesar.elte.hu

Honlap:

www.bio.elte.hu/BioPaleoMuseum/Muzeum.htm

